

თ ე ა ტ რ ი

ქართული საკვირიაო გაზეთი „თეატრი“

დირს ერთი წლით... 5 მან.
ნახევარ წლით... 3
ცალკე ნომერი... 15 კ.
პირველი გვერდი... 20
უკანასკნელი გვერდი... 10

Контора Грузинской воскресной литературно-иллюстрированной газеты

„ТЕАТРЪ“

помещается на Дворцовой улицѣ, подѣ театромъ Дворянскаго банка.
Плата за объявленія: на первой страницѣ 20 к., на послѣдней 10 к. за мѣсто строки петита.
Адресъ для иногородныхъ: Тифлисъ, Контора газеты „Театръ“.

წერილი „გვერდის-ტეატრის“ გამო.

ამას წინაღ „ვერდის“ ერთ ნომერითავე პ. ხანანაშვილმა სიტყვა

ფელებონი

აილიორგრაფიული მშენება.
„ჯეჯილი“ № 2.

ერთხელ როგორღაც „თეატრის“ რედაქციამ შევიარე და შევესწარა ლაპარაკს ახალ-დაბადებულ „ჯეჯილის“ შესახებ. რედაქციის წევრნი იმ აზრისანი იყვნენ, რომ საყმაწვილო ქურნალს საზოგადოდ დიდი მნიშვნელობა აქვს, ძალიან სასიამოვნოა მისი დაარსება, და არც ერთი წიგნი ამ ახალ-ქურნალისა უყურადღებოდ არ უნდა დაიტოვოს, უთუოდ უნდა გაირჩიოს.

ჩამოაგდო რუსთველის „ვეფხისტყაოსნისა“ და ხალხში გავრცელებული ტარიელის ანბან-დამოკიდებულებებზე. ხალხში გავრცელებული ვარიანტების სიმრავლეს და სხვა-დასხვაობას წერილის ავტორზე ერთნაირად უმოქმედნია და, თუმცა დღის რიგით, მაინც მზად არის უპირატესობა ხალხურ ანბანს მისცეს და სიწას იგი წყაროდ, საიდანაც რუსთველს თავის გაღიქსილი რომანის შინაარსი უნდა ამოეღო. ეგვიტ რომ არ იყოს, თვით კითხვა: ერთი ამ შემთხვევაში შემკენელი, თუ პოეტი შიდა? — მეთალო-გიურ მხრით აჩქარებულად აღიარული მაშინა და, მაშასადამე, პასუხის მიცემა შეუძლებელია, ვისგანაც უნდა იყოს, რომ ხალხში ტარიელის ანბანი დადის, ეს კიდევ არაფერს არ მოასწავებს, რადგან ქართველებში სხვათა შორის ფირდუსის „შაჰნამე-მეღვანაც“ ბევრს ამავეს გაიგონებთ, მაგრამ ყველა ეს ხალხში მწერლობადგან არის გადასული. ხალხი სცელის, ფილოსოფიურ მარჯვებას ერიდება და ამოკლებს, სურათებს და წერილმანებს ხან ეტანება და აზრებს, მაგრამ თვით ამბის საყვები, მწერლობადგან შემოკლებული, პირველივე რჩება. ჩასაკვირველია,

ცილილება იმდენად მეტია, რადგან-დაც თვით მწერლობითი თხზულება დიდი ხნისა არის და დღეა ხნის გაცნობილი აქვს ხალხსა.

ამას გარდა სხვა-დასხვა კუთხეში ერთ და იმავე თხზულებას შეუძლია სხვა-დასხვა ცელილება მიიღოს ხალხის გარდაცემაში, და ამ გვარად წამოვადგარა ეგრეთ წოდებული ხალხური ვარიანტი რომელიმე თხზულებსა. ერისკაცთა შემუშავების მწერლობითი ამავეს მაგალითად მოვიყვანო არ ხანას „როსტომიანიდან“, რომელიც წარმოადგენს მე-XVII საუკუნის შემოკლებულს და არა სრულს გაღიქსილ თარგმანს „შაჰნამე“-ს. აქ დავიძენ, რომ მართა ქაიხოსრო თურმანის ნახვლოვანი არ ყოფილა ქართული გაღიქსილი თარგმანი, შიგვე წილი უდევს ვინმე სოკრატის-ქეს საბაშვილს და კიდევ სხვა ვინმე ფარსადანს, ჩემი მოსაზრებით, მემატანეს გორგიჯანიძეს, თუ უკანასკნელი უბრალოდ ექსტადადამწერი არ არის. არ ხანას მოვიყვანო ამ როსტომიანიდან და გვხად მის ხალხურ ვარიანტს, და ამ ცოტა ნიმუშიდანაც ამოჩნდება, თუ რადენად სცელის ხალხი მწერლობის ნაწარმოებს, რომ სრულიად თავის დასწივას ვერ ძლებულობს მის

გავლენისაგან და თვით რითმას ნაწერი თხზულებისა იცავს. ავთი ცოტა ცელილება თვით მწერლობითი თხზულების შედარებით სიხალავს უნდა მიეწიროს, რადგან როსტომის ამავეთ, როგორც ვთქვი, მე-XVII საუკუნეშია შემუშავებული მწერლობისაგან. აი ეს ორი აღვილი:

I
მწერლობითი

„გიგი, ტუსი და გოდერძი ერანის თეადებია, ორი ნაწილი დავხოცეთ, ჩვენ გივიყვს რა ნაწილია, თუ ბეჟანს მოჰკლავ, იცოდე, აწ სრულად აობრდება“).

ხალხურად

ბეჟან, გივი და გოდერძი ურყვასს თავდაბიას... ბეჟანს ნუ მოჰკლავ, ბატონო, თორემ მეც გავფარდები, ან კლდედ გადავარდები, ან წაუღმი ჩავევარდები“).

ბარემ თვით „ჯეჯილის“ შესახებაც რომ დენასმე შენიშნას წარმოვსთქვამ, იქნება ამით რომელიმე პედაგოგს საღერდელია ავშალოს, ვერ აიტანოს მის სფეროში უცხო კაცის შეხებება და კარგის პასუხით გამომისტუმროს. უფრო კარგი, ორივე შემთხვევაში „ჯეჯილი“ მოიკებს, არას წავაგებს, და ჩვენც ხომ მაგის მეტი არა გვინდართა.

„ჯეჯილი“ საყმაწვილო ქურნალია, გვიგეთ, მაგრამ ყმაწვილიც არის და ყმაწვილიც: ორი წლის ბავშვსაც და წვე-უღუვალიან კაცსაც ჩვენში ყმაწვილს ედახიან. ამით ხრიკი-კი არ მინდა მოვლო ახალ ქურნალს, ღმერთმა დამაფაროს, არა, თვით ქურნალმა წამომარაშინა ეს სიტყვები. სხვადასხვა წერილთა და ლექსთა შორის ისეთი დიდი განსხვავება არის, რომ გორც ორი წლის ბავშვისა და თორმეტ-ცამეტ ყმაწვილთა შორის. რადგანაც სიბავშვეში, ანუ საყმაწვილოში ერთ წელსაც კი დიდი მნიშვნელობა აქვს, ამისათვის მეტი არ იქნებოდა, რედაქციას განესაზღვრა, რა ხნის ყმაწვილებისათვის დაარსდა ეს ქურნალი; საჭიროა თვით რედაქციისთვისაც, — რომ უფრო მეტივეთ შეადგინოს წიგნი, — თანამშრომლებისათვისაც, — რომ იცოდნენ დაახლოვებით მაინც, რა ხნის, და ქუუ-განების ბავშვთან ექნებათ საუბარი, — და მკითხველებისათვისაც, — რომ რიგინად ისარგებლონ ახლად ამოღულ „ჯეჯილით“. განსხვავება-კი, მართლაც ისე შეუსაბამოა, სხვა-დასხვა წერილთა შორის, რომ ვერავითარ კავშირს ვერ ვეუპოვით, ძალიანაც რომ ვეცადოთ. მაგალითად,

II
მწერლობითი

ატირდეს და მოახსენეს: შენ მაღალო ხელმწიფეო! ჩვენი საჩოო ჭალა იყო და საზამთროდ იგი ტყეო; იგი ღორით სულ ავსილა, არ ეგების სიმრავლეო, ტანად ყველა სპილოსა ჰავეს, კბილები აქვსთ ხმლის სიგძეო“).

ხალხურად

ატირდა და მოახსენა: — ბედნიერო ხელმწიფეო, ცოტა რამ ეელი გვიბოძე, ცოტა საზამთრო ტყეო; აქაც ღორი შემოსულა, კბილები აქვს ხმლის სიგძეო; რომელიც ამი ღორს მოჰკლავს, ღმერთო მეც დიდი დღეო! ამა ღორისა მამკლავი ბეჟანია, გივის ძეო“).

ერმორებ, ხალხში რომ ტარიელის ამბებია გავრცელებული, მათი სიამაღლებილია.

1) ბეჟანიანი, თბილისში გამოცემული გვერ. 7, ხანა II. ბეჟანიანი, როგორც ხელ-ნაწერიდან შედარებით ადონდა, „როსტომიანის“ ნაწილია.

2) ვმური ლექსები, თბილ. 1887 წ. გვ. 105. ბრავალ წყურტილობა თვით ლექსთა კრების გამოცემისაგან სწარმოებს, თუ შექმნილია სხვაგან, და ას რას ნიშნავს, ღმერთიანი იცის.

3) ბეჟანიანი, გვ. 1, ხანა III.

4) ვმური ლექსები, გვ. 102. დასასრულ ოთხ ტაეში ერს შეიცოლებულიდ გამოუთქვამს, რაც დაწერილია ჩამდენსავე ხანას შეიცავს.

„ოქროს-მატყლოვანი ეგრძი და იახონი“ თორმეტი წლის ბავშვისთვისაც ძნელი გასაგებია ჩვენში ბევრმა დღემაც არ იცის „შინაური საქმე“ რა არის და აქ-კი საყმაწვილოდ იწერება: მამასახლისი „მშვიდობიანობის ღროს განაგებდა შინაური საქმეებს“ (49 გვ.). ახლა ამას შეუდარეთ „თაფლოს ფენ-საქმელი“ (71 გვ.), რომელიც ორი წლის ბავშვის მასაზრგეზვად-ც კი მოუსაზრებელია — ჩვენში და სხვაგან, იქნება, ბრძენისთვისაც ივარგოს — არ ეცი. შედარეთ აგრეთვე „გუტენბერგი“ და „წიწილა“.

რედაქციას, ეტყობა, მოუწადინებია „ჯეჯილით“ ყველა ხნის და ქუუ-გონების ყმაწვილი დააკაყოფილოს, მაგრამ ეს მეტად ძნელი, საფრთხილო საგანია. სჯობს, მკირესა დასჯერდეს და რიგინად შესარულოს, ვიდრე ბევრს გამოუდღეს და ხელმძღვანელობის მიგვირად, მკითხველებიც არიოს. მაინც-და-მაინც, თუ არ დაუშლია ამ ტვირთის ზიდა, სისტემატიურად მაინც დააწყოს წერილები, რომ მომხმარებელთ იცოდნენ, სად ეტებონ თავისი კბილის საზარდა. წიგნს რადენიმე განყოფილება უნდა მიეცეს: ადგილთ — საბავშვოთი დაიწყოს და თან-და-თან ძნელზე — მოზარდის შესაფერვნი გადავიდეს.

მეორე საფრთხილოდ მოსახმარი იარაღი ყმაწვილებთან საუბარის ღროს ენაა. ენაზედ არის დამოკიდებული ყმაწვილის ნორჩ ქუუ-გონების გავრთენა. ეს ყველასთვის ცხადია, დატყულება არ უნდა, და მეც მეტს ლაპარაკს არ ვეწყობი.

„ჯეჯილი“ ამ მხრივ შემუშავება ცოტად ეტყობა; პირველი წიგნი უფრო

აქა-იქ თოფის სროლა კიდევ ის-
მოდა. ხალხი აღრე ააშალა და გა-
თენდა ახალი წელი. ხალხი ეკლესიი-
საკენ გაეშურა. მოწმენდილ და ყინ-
ვიანი დილა მხიარულობას და სიკო-
ცხლეს უმატებდა. ეკლესია გოგიას
სახლის ახლო იყო. უცერად ხალხს
რაღაც არა უცნაური ხმა მოესმა:

— რას შერებ, მარინე, გაღირიე! —
მიიპახა ერთმა მოხუცმა მეზობელმა
და გაიქცა მარინესკენ.

— ჰა, ჰა, ჰა, ჰა! — გაღინარხარა
მარინემ სახალ-წლო პურ-ღვინოს
ემაზადებ! —
— რას შერებ, ქალო, რა დაგმარ-
თვია? შეგყვირებს სხეებმაც და მარინე
ძლივს დაივირებს და დაიმორჩილეს

საზარელი სანახავი დახვალთ სახ-
ლის კართან: გოგია გღია გაშოტი-
ლი იქვე გვერდით — ორი წლის ბავ-
ში, კელ-გამოტრილი, გარშემო მთე-
ლი სისხლის მორვეი...

მარინე კი ხარხარებს. „სძინავსთ,
არ გააღვიძოთ“ —
მეზობლები მიხედნენ: გოგიას თავი
მოუკლავს, იმისი მეუღლე გაგვიტუ-
ლა, დანით დაუკლავს თავისი პატა-
რა ბავშვი და სხეებსაც დასაკლავად
დასდევდა.

გოგიას სახლის სახურავი ჩაინგრა,
კედლები ერთმანეთს გადაწვა ასე რომ
დღეს თუ ხელო დასრულდეს თავის
არსებობას. გამუდმულ-გამომუდმელი
როცა დაინახავს ამ დანგრეულ შე-
ნობას, შაფურთხებს როგორც შე-
ჩენებულ რამეს, და მოჰყვება პირ-
ვერის წერას.

თუ გნებავს მკითხველო, იცოდე
გოგიას ოჯახის ამბავი, მოგახსენებთ:
გოგიას ობლებს ნახავთ მოსამსახურ-
რებებად უფროსს — ბატონისას, შუა-
თანას — ლედელთან, უმცროსს — მამა-
სახლისთან. მარინე-კი გაგვიტუბული,
ტანსაცმელ-შემოგლეჯილი, დადის
სოფელ-სოფელ და მღერის:

„სახალ-წლო პურ-ღვინო,
დარჩა სხვისთვის საღვინო!“
სოფლები როცა დაინახენ მარინეს
გატიტვლებულ სხეულს, ან
როცა გაიგონებენ იმის გიტურ ლაპა-
რავს, ასტეხენ სიცილს...

Table with 6 columns: No. No. No. No. No. No. containing numerical data.

Table with 6 columns: No. No. No. No. No. No. containing numerical data.

Table with 6 columns: No. No. No. No. No. No. containing numerical data.

წერა-კითხვის საზოგადოების
წიგნის მაღაზიამ
მიიღო გასასყიდად ახლა წიგნები-
მან. კაპ.

Table with 6 columns: No. No. No. No. No. No. containing numerical data.

საქართველოს კალენდარი
1890 წ. მისივე
ქმე მძის მტერი მოთხრობა
თარგმანი ა. წითლიძისა.
ქართული გრამატიკა თ.
ქორდანიასი.
თვით მასწავლებელი ბი-
შვილისა.

წიგნ-საწიგნში
(Дворцовая ул., Караванъ Са-
райъ Земельн. Банка, № 102).
ისილება ყოველ გვარი წიგნ-ბის
რაც დღემდის დაბეჭდილა ქართულ,
ენაზე და გასასყიდად კიდევ მოიპო-
ვება, და გარდა ამისა ახლად შექმნი-
ლი წიგნები:

Table with 2 columns: Description and Price (მან. კაპ).

Table with 2 columns: Description and Price (მან. კაპ).

შპალენსად დამტკიცებული „რუსეთის საზოგადოება“ თანხის და
შემოსავლის დაზღვევისა, დაარსებული 1835 წელს.
საზოგადოება ყუზლავს
1, თანხას შეიღებასათვის, ანუ სხვა შემკვიდრებისათვის, ეი-
ნიცობაა დამზღვევა გარდაიცვალა.
2, თანხას, რომელიც შეუძლიან თვითონ დამზღვეველმა მიი-
ლოს, როცა მოხუცდება.
3, თანხას, რომელიც მიეცემა დამზღვეველს აღნიშნულ წნის
შემდეგ, როცა თვითონ დასკირდება შეიღების დასაბინებებლად,
ანუ ქალებისათვის სამზითვლად.
4, პენსიას სიკვდილამდის, სამკვდროს და სხვ.
უმათერესი აგენტი და ინსპექტორი კავკასიაში ნ. გრუზენბერგი.
ფოსტის და დებუის ადრესი: გრუზენბერგი Тифлисъ. 10—5.

ქალაქის სკოლა
შპალენსად დამტკიცებულის დიტატკოვის ამხანაგობის ფაბრიკისა.
აქ არის საწერი, სტამბის, გაზეთის, ფოსტის და სხვა ყველა
ნაირი ქალაქი, თეთრი და ფერადი. აგრეთვე ყველა ნაირი სამ-
წერლო კუთვნილებანი: დაფორები, საწერ-კლამი, მელანი და სხვა.
ფასი იაფად; როგორც ფაბრიკებშია.
Тифлисъ, Дворцовая ул., домъ Дворянскаго банка.
10—6

„მქსიქატორი“
სინოტიესა სპობს, იფარამს ხეს ლპობისავან, იხმარება როგორც
ზეთით შეზავებული სღვებავი შენობისათვის და ხის მასალისათვის;
ჰსწმენდს ჰაერს.
ვისაც გამოწერა სურს, მიჰმართოს შიგა დაგვიდგეს, გაზეთ „თეატრის“
კანტორასში.

ОТВЕРТА ПОДПИСКИ
на газету
„ТИФЛИССКІЙ ЛИСТОКЪ“
на 1890 годъ
Газета, не измѣняя своего направленія, и въ будущемъ году будетъ
издаваться ежедневно, исключая послѣ праздничныхъ дней. Главнымъ об-
разомъ, какъ и въ предидущіе годы, мы направимъ все свои усилія къ
развитію „МѢСТНАГО ОТДѢЛА“ давая въ немъ возможно полныя свѣдѣнія
о мѣстной жизни, о мѣстныхъ злобахъ дня о вообще и выдающихся
событіяхъ и проявленіяхъ общественной жизни. Ежедневно мы будемъ
помѣщать по одному ФЕЛЬЕТОНУ, посвященному выдающимся событіямъ
русской и иностранной жизни. Постоянными сотрудниками, какъ и въ
настоящемъ году будутъ:
Золь, Давидъ Сосланн (Д. И. Кезели) и И. Г. Хечатуровъ.
Все годовые подписчики „Тифлискаго Листка“, подписавшіеся до
1-го января, получаютъ бесплатно „Армянскій Календарь“ на русскомъ
(языкѣ), съ предсказаніями, въ 1890 годъ.
Эта изящно даянная карманная книжка на этотъ разъ, сверхъ общихъ
календарныхъ свѣдѣній, будетъ заключать въ себя еще: 1) предсказаніе
О ПОГОДѢ Армянскаго Эфемерди, 2) предсказаніе на каждый лунный
день, 3) наставленія Эфемерди на каждый мѣсяць отдѣльно, 4) Об-
разцы народныхъ сказаній и 5) гастрономическій календарь тифлискаго
мокалака.
Въ частную продажу «Армянскій Календарь» НЕ ПОСТУПИТЬ.
Городскимъ подписчикамъ календарь будетъ доставленъ 1-го января
на домъ, а иногороднымъ почтой.
ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:
Съ доставкой въ Тифлисъ. Съ пересылкой для иногороднихъ.
На годъ . . . 4 р. На годъ . . . 5 р.
„ полгода . . . 2 „ 50 к. „ полгода . . . 3 „
1 мѣсяць — „ 50 „ 1 мѣсяць . . . 1 „
ПОДПИСКА и ОБЪЯВЛЕНІЯ принимаются въ конторѣ редакціи
„Тифлискаго Листка“ — въ г. Тифлисъ и въ Москвѣ, въ конторѣ об-
явленій В. А. Гвляровскаго, Столешниковъ пер., д. Карзинкина.
Подписка принимается только на вышеуказанные сроки съ 1-го
числа каждаго мѣсяца.